

Sygn. akt II AKzw 202/16

POSTANOWIENIE

Dnia 11 marca 2016 roku

Sąd Apelacyjny w Katowicach Wydział II Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA **Piotr Mirek**

Protokolant: Damian Skril

Stawił się Prokurator **Dariusz Wiora**

po rozpoznaniu w sprawie **K. G.**

na skutek zażalenia wniesionego przez obrońcę skazanego

na postanowienie Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej

z dnia 22 stycznia 2016 roku, sygn. akt III 1Ko 497/15

w przedmiocie umorzenia postępowania wykonawczego w kwestii warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności

na podstawie art. 437 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w.

p o s t a n a w i a:

uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę Sądowi Okręgowemu w Bielsku-Białej do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem umorzono postępowanie wszczęte wnioskiem skazanego w przedmiocie warunkowego zawieszenia wykonania kary 2 lat pozbawienia wolności, orzeczonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z dnia 7 maja 2014 r., III K 38/14, stwierdzając, że w przypadku skazanego, któremu okres rocznego korzystania z odroczenia upłynął dopiero z dniem 16 grudnia 2015 r., brak podstaw do zastosowania warunkowego zawieszenia wykonania kary w trybie znowelizowanego przepisu art. 152 k.k.w. Uzasadniając swoje stanowisko, Sąd Okręgowy wyraził pogląd, że w przypadku skazanego nie znajduje zastosowania reguła z art. 4 § 1 k.k.

W zażaleniu wniesionym przez obrońcę skazanego zarzucono skarżonemu postanowieniu obrazę przepisu prawa materialnego a to art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 1 § 1 k.k. w zw. z art. 2 i 42 ust 1 Konstytucji poprzez błędną wykładnię i uznanie, że brak jest podstaw do zastosowania reguł wynikających z tychże przepisów w postępowaniu wykonawczym, w sytuacji gdy po pierwsze podstawą orzekania w niniejszej sprawie są przepisy prawa karnego materialnego, tj. art. 69 – 75 k.k., po drugie stosowanie do sprawy przepisów ustawy, która jest dla skazanego oczywiście mniej korzystna niż ustawa obowiązująca w czasie czynu, stanowi pogwałcenie zasady *lex severior retro non agit*, wynikającej zarówno z norm rangi konstytucyjnej, jak również z przepisów kodeksu karnego.

Stawiając ten zarzut skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez uwzględnienie wniosku skazanego lub o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

W realiach niniejszej sprawy oczywistym jest, że skazany nie spełnia warunków formalnych uprawiających go w myśl przepisu art. 152 § 1 k.k.w. w brzemieniu nadanym mu ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 20 marca 2015 r.) do ubiegania się o warunkowe zawieszenie kary pozbawienia wolności w postępowaniu odwoławczym. Nie ulega również wątpliwości, że oceniając sytuację skazanego według stanu prawnego sprzed 1 lipca 2015 r. należałoby przyjąć, że zachodzą warunki formalne uprawniające skazanego do wystąpienia z wnioskiem o zastosowanie instytucji z art. 152 § 1 k.k.w.

Wbrew sugestiom wyrażanym na posiedzeniu odwoławczym przez obrońcę skazanego oraz w piśmie uzupełniającym zażalenie, stwierdzić też trzeba, iż sam fakt odniesienia się przez ustawodawcę w przepisach przejściowych ustawy nowelizacyjnej do sytuacji poszczególnych „grup” skazanych, tak, jak to miało miejsce np. w przypadku skazanych, których dotyczą uregulowania zawarte w art. 20, 21, 23, 25 teże ustawy, nie stanowi wystarczającego argumentu na poparcie tezy, że ustawodawca wyłączył spod działania znowelizowanych przepisów tych skazanych, którzy nie zostali w nich wymienieni.

W tym zakresie, w którym brak szczególnych unormowań intertemporalnych, przyjąć trzeba, że ustawa nowelizacyjna wchodzi w obowiązujący porządek prawny zgodnie z ogólnymi regułami, właściwymi tej materii prawnej, którą zmienia.

W tym stanie rzeczy rozstrzygnięcie niniejszej sprawy wymaga udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy stosowanie warunkowego zawieszenia wykonania kary w postępowaniu wykonawczym poddaje się regule intertemporalnej z art. 4 § 1 k.k., czy też instytucja ta podlega wyłącznie reżimowi przepisów postępowania wykonawczego.

Mając na uwadze przedstawioną poniżej argumentację stwierdzić trzeba, że warunkowe zawieszenie wykonania kary w trybie art. 152 § 1 k.k.w. jest instytucją o charakterze materialnoprawnym, do której ma zastosowanie zasada określona w art. 4 § 1 k.k.

Zajmując takie stanowisko, Sąd Apelacyjny nie traci z pola widzenia tego, że zgodnie z dyspozycją art. 1 § 1 k.k.w. wykonywanie orzeczeń w postępowaniu karnym odbywa się co do zasady według przepisów tego kodeksu, a w zakresie dotyczącym art. 152 k.k.w. ustawa nowelizacyjna nie przewiduje żadnych ograniczeń czasowych w stosowaniu nowych unormowań. Nie oznacza to jednak, że każda instytucja uregulowana przepisami zamieszczonymi w k.k.w. jest wyłączona spod działania znanej prawu karnemu materialnemu reguły *lex severior retro non agit*. Takie podejście do przepisów k.k.w. byłoby nieuprawnionym uproszczeniem. O tym, czy mamy do czynienia wyłącznie z instytucją prawa wykonawczego czy też instytucją prawa materialnego, związaną z orzekaniem o odpowiedzialności za popełnione przestępstwo nie decyduje miejsce, w którym została zapisana, lecz jej charakter i materia, którą reguluje. Jeżeli zatem na etapie wykonywania orzeczenia pojawi się potrzeba „orzekania o przestępstwie” to również w postępowaniu wykonawczym może mieć zastosowanie reguła kolizyjna określona w art. 4 § 1 k.k.

Nie wydaje się koniecznym szersze uzasadnianie tej tezy, a wystarczającym jest odwołanie się do poglądu wyrażonego w postanowieniu SN z dnia 28 sierpnia 2013 r., V KK 160/13 (OSNKW 2013/12/106), który Sąd Apelacyjny w pełni podziela. Nie wykluczając dopuszczalności stosowania art. 4 § 1 k.k. w postępowaniu wykonawczym, Sąd Najwyższy wskazał w tym postanowieniu na ograniczenie takiej możliwości wyłącznie do sytuacji „orzekania o przestępstwie”, w szczególności co do rozmiarów i form orzeczonej wcześniej w wyroku odpowiedzialności karnej sprawcy.

Pewną wskazówkę interpretacyjną pomocną w rozstrzygnięciu niniejszej sprawy stanowi stanowisko wyrażane w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego, w tym min. w wyroku z dnia 12 maja 2015 r., SK 62/13, (OTK-A 2015/5/63) dotyczącym problematyki stosowania ustawy względniejszej przy orzekaniu o karze zastępczej. W wyroku tym wskazano na konieczność oceniania zmian w zakresie konsekwencji wynikających z uchylania się od wykonania kary ograniczenia wolności przez pryzmat reguły z art. 4 § 1 k.k.

Taka sama sytuacja zachodzi również w przypadku warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności w trybie art. 152 k.k.w. Nie zmienia tego faktu to, że zastosowanie warunkowego zawieszenia wykonania kary

pozbawienia wolności w postępowaniu wykonawczym jest ściśle powiązane z typową instytucją tego postępowania, jaką jest odroczenie wykonania kary, a nawet od niej uzależnione (zostało zresztą zamieszczone w oddziale 10 k.k.w. dotyczącym odroczenia i przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności).

Korzystanie z odroczenia wykonania kary jest warunkiem formalnym koniecznym do ubiegania się o warunkowe zawieszenie jej wykonania ale przesłanki stosowania tej instytucji jak i zasady jej stosowania oraz następstwa orzeczenia wydanego w trybie art.152 § 1 k.k.w. mają charakter materialnoprawny i na nowo kształtują sytuację skazanego.

Odwołanie się przez ustawodawcę do zasad określonych w art. 69 – 75 k.k. oznacza przecież, że decydując o warunkowym zawieszeniu wykonania kary, sąd musi ocenić celowość takiego rozstrzygnięcia przez pryzmat osiągnięcia celów kary, a w szczególności zapobieżenia powrotowi do przestępstwa. Może wymierzyć grzywnę, czy też zastosować środki probacyjne. Nie ulega wątpliwości, że z tej perspektywy orzekanie w trybie art. 152 k.k.w. jest „orzekaniem o przestępstwie”. Co więcej, zarządzenie wykonania kary również następuje na podstawie przepisów prawa materialnego – art. 75 k.k. W tych warunkach trudno byłoby odrywać stosowanie instytucji z art. 152 k.k.w. od reguły intertemporalnej przewidzianej w art. 4 § 1 k.k. Słuszność powyższego stanowiska zdają się potwierdzać poglądy wyrażane w literaturze przedmiotu, według których przepis art.152 k.k.w. odwołujący się w swej istocie i poprzez treści do przepisów k.k., wprowadza typową instytucję probacyjną stosowaną po wykorzystaniu niektórych instytucji prawa karnego wykonawczego (por. Kodeks karny wykonawczy. Red. J. Lachowski, P. Gensikowski, J. Potulski, L. Osiński, I Zgoliński C.H. Beck, 2015 – pub. Legalis komentarz do art. 152 k.k.w.), a norma zawarta w art. 152 k.k.w., jako norma materialnoprawna objęta jest ona gwarancjami wynikającym z treści art. 4 § 1 k.k. i nie podlega przyjętemu w Kodeksie karnym wykonawczym reżimowi bezpośredniego stosowania ustawy nowej (por. W. Wróbel, Aktualne problemy intertemporalne okresu przejściowego po wejściu w życie ustawy z 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych, z. 3 z 2015 r., str. 76).

Przy ocenie charakteru instytucji warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności w trybie art. 152 k.k.w. nie sposób też pominąć aktualnego kontekstu normatywnego tworzonego nowymi regulacjami wprowadzonymi do kodeksu karnego, które przesuwają „orzekanie o konsekwencjach prawnych czynu” w kierunku postępowania wykonawczego, dając sądowi możliwość istotnej modyfikacji sytuacji prawnej skazanego ukształtowanej prawomocnym wyrokiem – np. możliwość skrócenia kary, o której mowa w art. 75 § 3a k.k. czy też zamiany kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na karę ograniczenia wolności lub grzywnę w trybie art. 75a § 1 k.k.

Mając to wszystko na uwadze, Sąd Apelacyjny orzekł, jak sentencji.

Z. o treści powiadomić skazanego i obrońcę;

akta zwrócić